

LORENZO DE' MEDICI

CUỘC ĐỜI RỰC RỠ
VÀ THỜI ĐẠI DỮ DỘI

MAGNIFICO: THE BRILLIANT LIFE AND VIOLENT TIMES OF LORENZO DE' MEDICI

Copyright © 2008 by Miles J. Unger

All rights reserved.

Published by arrangement with the original publisher, Free Press, a Division of Simon & Schuster, Inc.

LORENZO DE' MEDICI: CUỘC ĐỜI RỰC RỠ VÀ THỜI ĐẠI DỮ DỘI

Tác giả: Miles J. Unger

Bản quyền tiếng Việt © Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam, 2025

Bản dịch tiếng Việt © Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam xuất bản, bìa mềm, tay gấp, 2025

Thiết kế và trình bày: Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam - thành viên của Alpha Publishing Group.

CÔNG TY CP SÁCH OMEGA VIỆT NAM (OMEGA PLUS) thành lập tháng 9/2016 với định hướng xuất bản tri thức nền tảng trong lĩnh vực Khoa học Nhân văn, Khoa học Tự nhiên, Chính trị - Xã hội, Triết học, Nghệ thuật... Đến nay, chúng tôi đã xuất bản gần 500 đầu sách thuộc 7 tủ sách, bao gồm: Kinh điển, Sử Việt, Khoa học, Nhân vật Vĩ đại, Nghệ thuật, Tủ sách Đời người và Tủ sách Y sinh. Thông qua việc xuất bản các ấn phẩm có giá trị, mang hàm lượng tri thức cao, qua các hoạt động nhằm đưa tri thức hữu ích đến cộng đồng, Omega Plus mong muốn đóng góp theo cách riêng vào sự phát triển đang ngày càng mạnh mẽ của xã hội.

Không phần nào thuộc sở hữu của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và được chủ sở hữu nhượng quyền trong xuất bản phẩm này được phép sao chép, lưu trữ trong hệ thống truy xuất hoặc truyền đi dưới bất kỳ hình thức nào hoặc bằng bất kỳ phương tiện nào gồm điện tử, cơ khí, sao chụp, ghi âm hoặc mọi hình thức và phương tiện khác mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Unger, Miles

Lorenzo de' Medici: Cuộc đời rực rỡ và thời đại dữ dội / Miles J. Unger ; Hồ Hồng Đăng dịch. - H. : Nxb. Hà Nội ;

Công ty Sách Omega Việt Nam, 2025. - 660 tr. ; 24 cm

1. Lorenzo de' Medici, 1449-1492, Chính khách, Italia 2. Tiểu sử

945.51105092 - dc23

HNH0225p-CIP

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: info@omegaplus.vn

Liên hệ ebooks, hợp tác xuất bản & truyền thông trên sách: truyenthong@omegaplus.vn

Liên hệ dịch vụ bản quyền, xuất bản, ký gửi và phát hành: dichvu@omegaplus.vn

MILES
J. UNGER

LORENZO DE' MEDICI

CUỘC ĐỜI RỰC RỠ
VÀ THỜI ĐẠI DỮ DỘI

Hồ Hồng Đăng dịch

⊕ MEGA⁺ NHÀ XUẤT BẢN
HÀ NỘI

ĐỘI NGŨ TRIỂN KHAI OMEGA+

Phụ trách xuất bản: Trần Hoài Phương

Phụ trách bản quyền: Kim Ngân

Điều phối sản xuất: Nguyễn Quang Diệu

Biên tập viên: Nguyễn Thảo

Thiết kế bìa: Hoàng Duy Khánh

Trình bày: Vũ Lê Thư

Thư ký xuất bản: Bùi Thị Huyền

ĐƠN VỊ HỢP TÁC TRUYỀN THÔNG

<https://www.facebook.com/tramdocvn>
website: <http://tramdoc.vn/>

Mục lục

Lời khen dành cho <i>Lorenzo De' Medici</i> : <i>Cuộc đời rực rỡ và thời đại dữ dội</i>	7
Danh mục tranh minh họa	10
Bản đồ.....	11
Chương I Con đường từ Careggi	15
Chương II Chân dung gia đình.....	40
Chương III Chủ tiệc	75
Chương IV Niềm hy vọng của thành phố.....	110
Chương V Thiên đường của quỷ dữ.....	128
Chương VI Trò chơi của vận mệnh.....	156
Chương VII Chúa tể cuộc đấu thương.....	178
Chương VIII Một đám cưới và một đám tang	214
Chương IX Chủ xưởng.....	239
Chương X Chiến thắng giòn giã.....	265
Chương XI Bình yên trong xứ.....	283
Chương XII Cái bóng của Rome.....	311
Chương XIII Dưới dấu chỉ thần Chiến tranh.....	337
Chương XIV Âm mưu.....	355
Chương XV Vụ ám sát trong nhà thờ.....	386
Chương XVI Mặt đường bết máu	414
Chương XVII Nước cờ Naples.....	434
Chương XVIII Bóng đen tan biến.....	466

Chương XIX	Khu vườn và lùm cây.....	500
Chương XX	Hồng y và nhà thuyết giáo.....	534
	Phần kết: Thần khí trong chiếc nhẫn.....	576
	Ghi chú về chính quyền Florence trong thời của Lorenzo.....	592
	Ghi chú.....	597
	Tài liệu tham khảo.....	630
	Mục từ tra cứu.....	645

Lời khen dành cho *Lorenzo De' Medici*: *Cuộc đời rực rỡ và thời đại dữ dội*

“**B**ức chân dung ‘nhà cai trị không ngại của Florence’ đã lột tả chân thực đáng quan vương hấp dẫn bậc nhất này của thời Phục hưng. Kiến thức uyên thâm của Unger kết hợp với lối kể cuốn hút đã đem đến hương vị trọn vẹn cho cả những nét tráng lệ lẫn nỗi kinh hoàng trong giai đoạn trị vì phi thường của Lorenzo.”

— Ross King, tác giả của
Brunelleschi's Dome và Machiavelli

“Một nghiên cứu tỉ mỉ và thú vị về một trong những nhân vật vĩ đại của thời Phục hưng Ý, người đã cai trị Florence vào giai đoạn lôi cuốn bậc nhất trong lịch sử đầy biến động của nước Ý. Ken đây tình tiết và những nghiên cứu sắc bén, tác phẩm này thành công khi vừa đảm bảo tính học thuật vừa được nhiều người yêu thích.”

— Paul Strathern, tác giả của
The Medici: Godfathers of the Renaissance

“Choáng ngợp... Ngay từ dòng đầu tiên, *Lorenzo De' Medici: Cuộc đời rực rỡ và thời đại dữ dội* đã đưa người đọc về với Florence thế kỷ 15, một xứ sở lộng lẫy vô song, cả ở mặt tự nhiên lẫn nhân tạo. Unger khai thác một khối lượng tư liệu phong phú... Kết quả ra đời một bản hồ sơ cá nhân khó phai mờ và một câu chuyện mê hoặc về không chỉ những vinh quang mà còn cả sự tàn khốc của thời đại này.”

— David Takami,
The Seattle Times

“Một bản tiểu sử xuất sắc khéo léo đan xen câu chuyện của Lorenzo với một trường thiên lớn hơn về chính trị, văn hóa ở cả Florence và những thành quốc khác của Ý... Một biên niên sử vượt trội về Lorenzo và thời đại của ông.”

— *Booklist*

“Quyển sách tuyệt vời này gần như là tiểu sử của cả một thành phố chứ không chỉ là tiểu sử của một con người; một trong những điểm mạnh của nó là khả năng truyền tải bầu không khí văn hóa, chính trị, tính dục của Florence thế kỷ 15 với sự rành rọt hiếm có... Quyển sách chặt chẽ, phong phú này nên là tác phẩm thiết yếu phải đọc cho bất kỳ ai quan tâm tới thời đại hoàng kim của phong trào Phục hưng ở Florence, quan tâm tới lịch sử Ý, và dĩ nhiên, quan tâm tới chính Lorenzo nữa.”

— Sarah Bradford,
The Spectator (Anh)

“Một quyển sách được nghiên cứu kỹ lưỡng và thông minh, dễ đọc... Florence thời Phục hưng – nơi mà giới quyền quý giàu sang giao du với người nghèo trên những con phố hẹp, cũng là nơi có đời sống nghệ thuật cùng trí tuệ làm châu Âu phải kinh ngạc – bản thân thành phố này đã là một nhân vật lý thú, chứng tỏ sự tinh thông của Unger trong việc nắm bắt các dữ kiện.”

— *Publishers Weekly*

Tưởng nhớ mẹ tôi, Bernate,
tinh thần phiêu lưu của mẹ là nguồn cảm hứng
cho quyển sách này

Danh mục tranh minh họa

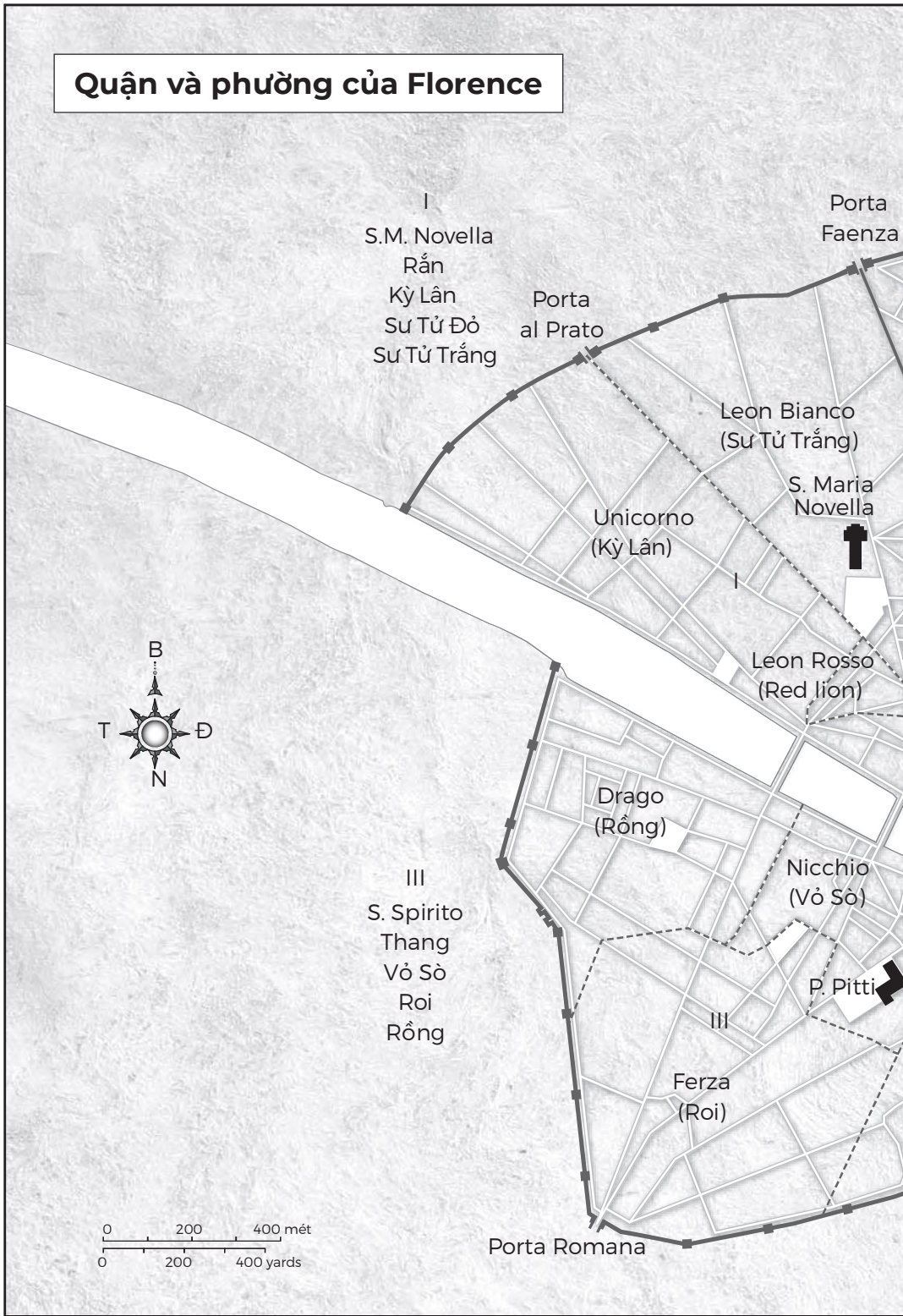
- Biệt thự nhà Medici ở Careggi (Miles Unger), 14
- Nhà rửa tội San Giovanni, Florence (Miles Unger), 39
- Benozzo Gozzoli, *Các Đạo sĩ chiêm bái Chúa* (chi tiết về Lorenzo nằm ở trung tâm), dinh Medici, 1459 (Art Resource), 74
- Xưởng của Agnolo Bronzino, *Cosimo de' Medici*, thế kỷ 16 (Art Resource), 109
- Mino da Fiesole, *Tượng bán thân Piero de' Medici*, 1453 (Art Resource), 127
- Filippo Brunelleschi và Bartolomeo Ammanati, Palazzo Pitti (Cảnh vườn), đầu thế kỷ 15 và cuối thế kỷ 16 (Art Resource), 155
- Xưởng vẽ của Giorgio Vasari, *Cưỡi ngựa đấu thương ở Santa Croce*, thế kỷ 16 (Art Resource), 177
- Andrea del Verrocchio, *Mộ Giovanni và Piero de' Medici*, khoảng năm 1470. (Art Resource), 213
- Domenico Ghirlandaio, *Truyền tin cho Zachariah* (chi tiết), thể hiện Marsilio Ficino, Cristoforo Landino, Angelo Poliziano và Gentile Becchi, 1483-1486, Sta. Trinita (Art Resource), 238
- Piero della Francesca, *Federico da Montefeltro*, khoảng năm 1465 (Art Resource), 264
- Giusto Utens, *Biệt thự Medici ở Trebbio* (Art Resource), 282
- Melozzo da Forli, *Giáo hoàng Sixtus IV bổ nhiệm Platina*, 1477 (Art Resource), 310
- Xưởng của Luca della Robbia, *Huy hiệu nhà Pazzi*, thế kỷ 16 (Art Resource), 336
- Phóng theo Andrea del Verrocchio, *Tượng bán thân Lorenzo il Magnifico*, 1478 (Nhà Triển lãm Nghệ thuật Quốc gia), 354
- Antonio và Piero del Pollaiuolo, *Galeazzo Maria Sforza*, 1471 (Art Resource), 385
- Sandro Botticelli, *Giuliano de' Medici*, sau 1478 (Art Resource), 413
- Francesco Pagano, *Cảng Naples*, thế kỷ 15 (Art Resource) 433
- Andrea del Verrocchio, *Tượng bán thân Piero de' Medici, người bất hạnh*, khoảng năm 1490 (Art Resource), 465
- Michelangelo, *Trận chiến giữa người Lapith và Nhân mã*, 1492 (Art Resource), 499
- Fra Bartolomeo, *Chân dung Girolamo Savonarola*, khoảng năm 1498 (Art Resource), 533
- Raphael, *Giáo hoàng Leo X, Giovanni de' Medici, với Hồng y Giulio de' Medici và Luigi de' Rossi*, 1517 (Art Resource), 575

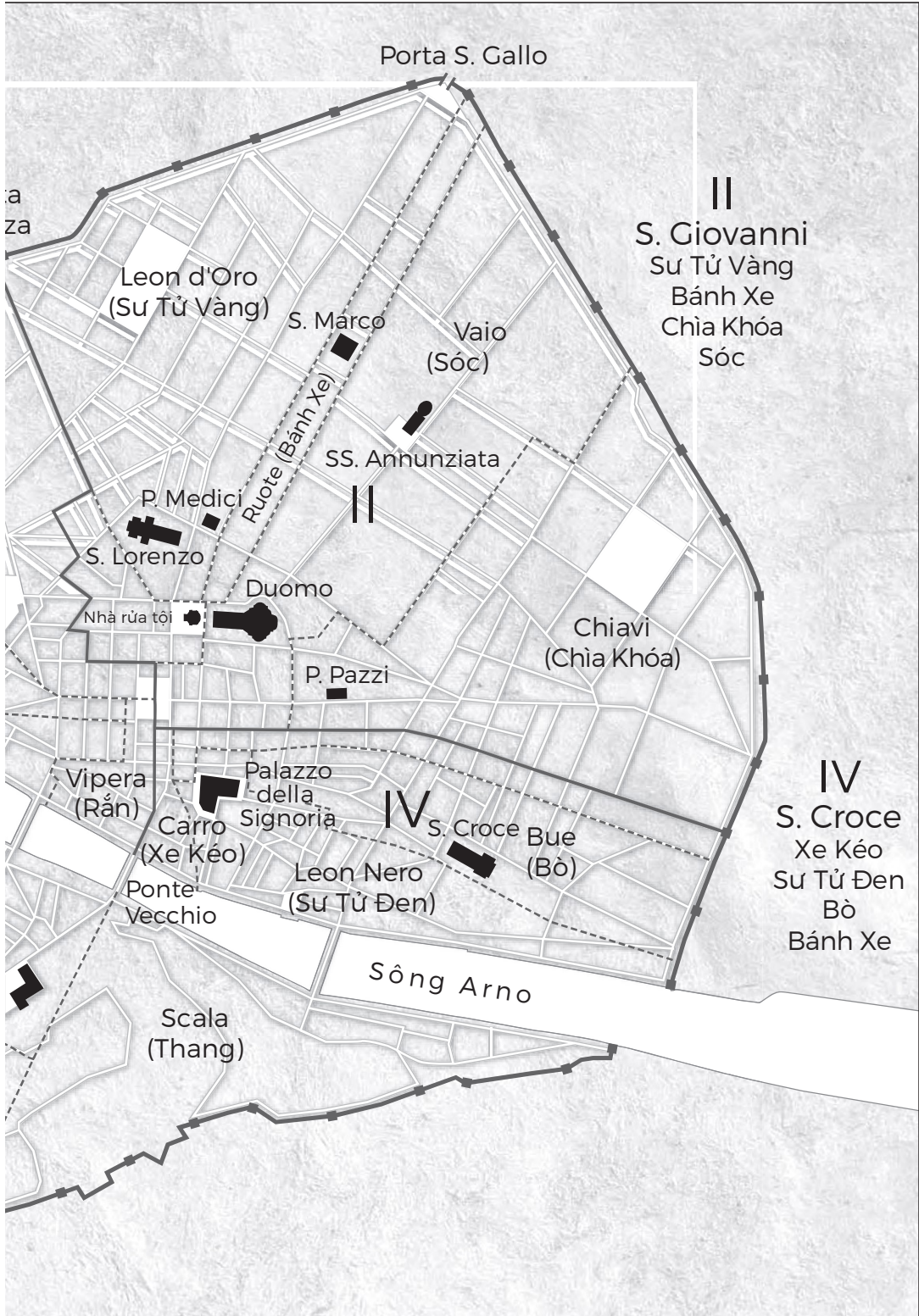
NƯỚC Ý thế kỷ 15

- Florence
- Milan
- Naples
- Lãnh địa giáo hoàng
- Venice

Quận và phường của Florence

Biệt thự nhà Medici ở Careggi (Miles Unger)

CHƯƠNG I

Con đường từ Careggi

“[G]iờ đây con cần phải là một người đàn ông chứ không phải là một đứa trẻ; hãy là đàn ông qua từng lời nói, việc làm và cách con xử sự.”

- PIERO DE' MEDICI NHẮN NHỦ LORENZO,
NGÀY 11 THÁNG 5 NĂM 1465

Cuối buổi sáng ngày 27 tháng 8 năm 1466, một nhóm ít người cưỡi ngựa rời biệt thự nhà Medici ở Careggi, rẽ vào con đường dẫn về Florence. Từ biệt thự tới cổng thành là hành trình ba dặm dọc theo con đường quanh co trải dốc qua những ngọn đồi nhấp nhô về phía bắc Florence. Bên đường mọc những cây bách sẫm màu và hàng nguyệt quế thơm ngát, đổ bóng râm che mát trong cái nóng mùa hè. Thi thoảng nhóm người trên lưng ngựa có thể thoáng thấy dòng sông Arno ánh bạc dưới nắng, lấp ló đằng sau những tán cây.

Nếu gặp ngày nào khác đây hẳn sẽ là một chuyến đi thư thả mát độ một giờ đồng hồ, giữa khí trời tháng 8 oi ả mời gọi nước kiệu thông dong, trong lúc vẻ đẹp của miền nông thôn Tuscany gợi chuyện nói cười cho các chàng trai trẻ. Một vị khách người Venice từng viết: “Theo tôi thấy, không đâu ở Ý hay châu Âu ngọt ngào dễ chịu cho bằng nơi Florence tọa lạc, bởi Florence nằm trên đồng bằng, bốn bề là đồi núi bao quanh... Đồi cao màu mỡ, thơ thới, được bàn tay người vun trồng và rộng chỗ xây cất những dinh cơ xa hoa đẹp đẽ với chi phí lớn, khoe ra biết bao cảnh vật tuyệt vời: vườn, rừng, suối, hồ, ao cá, và còn nhiều nữa, có những khung cảnh tựa hồ như tranh vẽ.”

Nhưng hôm nay, bầu không khí lại u ám. Toán đàn ông lo lắng ngó nghiêng hết bên này đến bên kia, tay vịn nhẹ vào chuỗi kiếm. Những cây ô liu cổ thụ xiêu vẹo với tán lá bạc màu ôm lấy bậc thang hằn trên triền dốc, và những hàng dây leo song song lấp lánh những chùm nho tím, sắp cho ngọn đồi một dạng hình học gọn ghẽ xứng đáng in vào bích họa của Fra Angelico.

Dẫn đầu đoàn là chàng trai trẻ cầm cương với phong thái uyển chuyển như một kỵ sĩ bẩm sinh. Anh có vẻ ngoài dễ phân biệt, dù thoát trông không có gì đặc biệt hấp dẫn. Lân lên trên thân hình tráng kiện, nhô xương, tay chân lêu nghêu, là một khuôn mặt góc cạnh. Mũi của anh dẹt và lệch qua bên như thể từng bị gãy, để lại cho anh diện mạo có chút gì giống với phường du côn đường phố, và cái hàm nhô khiến môi dưới trề ra gây hấn, càng chẳng giúp đem lại ấn tượng dịu dàng hơn. Bên dưới đôi chân mày rậm là cặp mắt đen sắc lém bặt lên tính tình ranh của mãnh thú hơn là trí thông minh tinh tế. Mái tóc đen rẽ ngôi giữa buông vai tạo thành khung viền nghiêm nghị cho những đường nét không cân đối. Ngay cả người bạn thân Niccolò Valori cũng buộc phải thừa nhận, “tự nhiên là mẹ ghê của ông xét về mặt ngoại hình cá nhân.” Valori kể tiếp: “[D]âu vậy, khi xét tới con người bên trong thì bà thật sự đã vào vai một từ mẫu... [K]huôn mặt ông tuy không tuấn tú nhưng toát ra đủ oai nghiêm để người ta phải tôn trọng.”¹

Khuôn mặt thô kệch này thuộc về Lorenzo, cậu con mười bảy tuổi cũng là người thừa kế của Piero de' Medici. Từ sau khi ông nội Cosimo của Lorenzo qua đời hai năm trước, Piero đã tiếp quản đế chế ngân hàng Medici bao la và bước vào hàng ngũ người giàu nhất châu Âu nhờ vị thế đó. Nhưng cái danh Medici lừng lẫy khắp trời Âu không chỉ dựa vào tiền của mà thôi. Nhà Medici tuy không sở hữu tước hiệu nào nhưng trong mắt những ai xa lạ với chính trị

1. Về thô kệch của Lorenzo đã đi vào lời ăn tiếng nói người Florence. Khi Machiavelli tả lại cho bạn về lần ông gặp phải một cô gái điếm đặc biệt gớm ghiếc, ông không nghĩ ra cách sỉ nhục nào hay hơn là so sánh diện mạo cô ta với Lorenzo de' Medici.

địa phương lắm nhiều khê thì họ cũng không khác gì vua chúa của nền cộng hòa Florence độc lập, chỉ còn thiếu mỗi danh nghĩa. Mặc dù bé nhỏ so với những nước lớn của châu Âu, Florence vẫn làm cả thế giới văn minh phải lóa mắt vì nghệ thuật rực rỡ và sinh lực của đời sống trí thức nơi đây.¹ Mới mấy thế hệ trước còn mang gốc rễ nông dân, song nhà Medici đã vun bồi hào sảng để làm đẹp thành phố mình với kỳ vọng là ít ra sức mè hoặc của thành phố sẽ truyền được chút gì sang trọng cho đệ nhất gia tộc.

Chính Cosimo là người đã đánh cuộc gia tài chừng như vô tận để đạt tới vị trí quyền uy chưa từng có trong nhà nước. Trên bia mộ ông ở nhà thờ San Lorenzo của gia tộc có đề chữ *Pater Patriae* (“Cha già dân tộc”) do công chúng trao tặng để ghi ơn ông đã quản lý sáng suốt và bảo hộ rộng lượng cho các tổ chức tôn giáo và dân sự của thành phố. Cosimo đã chi phối các hội đồng chính quyền nhờ bản tính mạnh mẽ và tinh thần sẵn sàng mở hầu bao khi nhà nước thiếu hụt tiền mặt. Giống như người Mỹ thời hiện đại, người Florence tôn trọng tiền bạc vừa phải và dường như họ cảm thấy rằng hễ ai thể hiện tài tích lũy tiền của thì hẳn phải sở hữu những đức tính khác, khó thấy hơn. Cosimo hiếm khi giữ chức vụ chính trị cao, ông bằng lòng để người khác tận hưởng đời sống phù hoa trong *Palazzo della Signoria* miễn là các quyết định quan trọng vẫn nằm trong tay ông.² Đã có một thời gian vì biết ơn Cosimo mà

1. Dân số Florence đạt đỉnh gần 100.000 người vào giữa thế kỷ 14, nhưng sau Cái chết đen năm 1348 số dân giảm chỉ còn chưa đầy phân nửa. Vào thế kỷ 15, dân số nơi đây có lẽ chưa từng lên đến 50.000 người. Các cánh đồng và không gian trống trải còn lại bên trong vòng tường thành trong suốt cuộc đời Lorenzo là minh chứng cho thấy phải mất hàng thế kỷ dân số mới phục hồi được.

2. Trung tâm này của chính quyền Florence có nhiều tên gọi. Cách gọi *Palazzo della Signoria* cho biết tòa nhà trung tâm này là nơi đặt cơ quan điều hành cao nhất của thành phố, còn *Signoria* (Hội đồng cai trị) là một hội đồng gồm tám người, cùng với người đứng đầu gọi là *Gonfaloniere di Giustizia* (Người cầm cờ công lý) sẽ cấu thành cơ quan hành pháp chính của nhà nước. Những người này được bầu mỗi hai tháng một lần, còn được gọi là các Prior (trưởng quan), do đó tòa nhà trung tâm còn gọi là Dinh Trưởng quan. Người Florence cũng hay gọi tòa nhà này đơn giản là Palazzo Vecchio, tức Dinh Cổ.

phần lớn người dân dành lòng trung thành cho Piero con trai ông, và trước khi xảy ra những rắc rối gần đây, nhìn chung người ta cho rằng vị trí trọng đại đứng đầu *reggimento* – tức chế độ thật sự điều hành Florence, bất kể ai đang tạm thời ngồi trong chính phủ – sẽ có ngày truyền lại cho chàng trai trẻ nay đang dẫn toán người nhỏ dọc theo lối về Florence.

Tuy nhiên, vào buổi sáng tháng 8 này, xem chừng số phận của nhà Medici và quyền cai trị của họ đang như chỉ mảnh treo chuông. Thiết chế cổ xưa của nền cộng hòa quy định việc cai trị nhà nước được chia rộng ra cho những công dân giàu sang thuộc tầng lớp trung lưu của thành phố, nhưng vì sự nổi lên của riêng gia tộc này mà nó bị suy yếu.¹ Những chiến thuật mạnh tay họ dùng để giành giật và thi hành quyền lực đã làm dậy lên cảm phẫn khi mà các gia tộc từng một thời kiêu hãnh lại thấy mình bị hạ xuống chẳng hơn gì tòi tó của triều đình Medici.

1. Mặc dù nền dân chủ của Florence hạn chế hơn ở chỗ nó từ chối quyền bầu cử của nhiều cư dân – gồm những người lao động phổ thông chiếm phần lớn dân số – nhưng theo nghĩa nào đó nó lại bao trùm hơn. Hễ ai có quyền công dân đầy đủ, tính cả nhiều nghệ nhân và chủ cửa hàng, thì thật ra đều được kỳ vọng sẽ tham gia vào chính quyền của mình, nắm giữ vị trí trong một số ủy ban và hội đồng họp ở Dinh Trưởng quan. Người Florence không bằng lòng với việc chỉ bỏ phiếu mỗi hai năm một lần rồi để cho các đại biểu đắc cử quyết định thay họ. Ngay cả khi công dân nào đó không được bầu giữ chức vụ thì người này cũng biết chắc rằng trong số bạn bè và hàng xóm mình sẽ có nhiều người ở vào vị trí ảnh hưởng đến đời sống của anh ta theo hướng lợi hay hại. Một đặc điểm của hệ thống chính trị đã phát triển trong thời Trung cổ là nó dựa vào bốc thăm để bầu cử chức vụ. Có những đợt “rà soát” định kỳ để xác định tất cả công dân nào đủ tư cách ứng cử. Tên của họ sau đó được cho vào túi rồi bốc ngẫu nhiên khi cần kiếm người lấp vào một chức vụ nào đó. Các chức vụ quan trọng nhất được cố ý sắp đặt nhiệm kỳ ngắn ngủi để không ai có thể tích lũy quá nhiều quyền lực – với *Signoria*, cơ quan hành pháp tối cao, thì chỉ hai tháng thôi. Đó là một hệ thống đảm bảo rằng mỗi công dân đều nắm giữ nhiều chức vụ trong suốt cuộc đời mình. Gia tộc Medici kiểm soát hệ thống này phần lớn bằng cách sàng lọc tên những ai được cho vào túi bầu và loại đi những ai họ nghĩ là không đáng tin cậy. (Xem ghi chú về chính quyền Florence để biết thêm, cũng như chương V và IX.)

Nhưng giờ đây một nhóm người giàu và có sức ảnh hưởng đã tìm thấy cơ hội để phản công. Trong vòng nhiều tháng trời, đủ loại phe phái vốn thường làm cho chính trường Florence sôi động đã ngấm ngấm tự vũ trang. Tin đồn về quân đội ngoại bang đang hành quân – mỗi phe trong cuộc tranh đoạt lại ứng với một đội quân khác – gây ra cảm giác lo sợ chung ngày một tăng cao cho tới khi tưởng chừng như thể chỉ một sự cố nhỏ nhất cũng có thể châm ngòi cho xung đột lớn.

Một bên là những người trung thành với nhà Medici, phe Đồng bằng (gọi tên theo địa điểm đặt dinh Medici ở vùng đất trũng phía bờ bắc sông Arno), ủng hộ hệ thống hiện hành mà họ khẳng định rằng đã đem lại hàng thập niên hòa bình và thịnh vượng. Bên còn lại là phe Đồi, lấy trung tâm là dinh của Luca Pitti trên vùng đất cao về phía nam, phe này chỉ ra rằng uy thế của nhà Medici chính là được mua bằng quyền tự do truyền thống của người dân. Những nhân vật nổi cộm nhất trong cuộc khởi loạn nguyên là thành viên cũ thuộc nhóm thân cận của Cosimo, vì thấy viễn cảnh nhục nhã phải nhận lệnh từ con trai ông nên đã thấp lại nhiệt tình dân chủ của họ, vốn chẳng rõ rệt là bao trong những năm gần đây. Trên thực tế, chẳng mấy người trong số họ có năng lực cải cách thượng thừa. Hầu hết họ đều đã thông đồng với Cosimo làm suy yếu một cách có hệ thống các định chế cộng hòa, nhưng nay họ lại tự xưng lên cho mình khẩu hiệu “Popolo e Liberta!” (“Nhân dân và Tự do!”).

Bất mãn với những khuynh hướng chuyên quyền của chính phủ không phải nhân tố duy nhất dồn đẩy khủng hoảng hiện tại. Sự yếu kém mà người ta nhận thấy ở một Piero năm mươi tuổi góp phần gây cho mọi người cảm giác chung là chế độ này không chỉ thối nát, mà có lẽ còn tệ hơn, nó đang trôi dạt. Thậm chí từ trước khi Cosimo qua đời vào năm 1464 thì nhân vật có sức ảnh hưởng Agnolo Acciaiuoli, nay là một trong những lãnh đạo phe Đồi, cũng từng than phiền rằng Cosimo và Piero đã trở thành “những kẻ lạnh lùng, vì bệnh tật và tuổi già mà thành ra hèn nhát đến độ tránh hết

mọi điều có thể gây rắc rối hay phiền phức cho họ.” Theo lời tác giả Niccolò Machiavelli khe khắt vài năm sau đó, dân Florence “không có nhiều lòng tin vào người con trai [của Cosimo là] Piero, bởi mặc cho ông là một người tốt thì họ vẫn nhận định là... ông quá yếu ớt và non nớt trong nhà nước.”

Ngay cả nhiều người ủng hộ Piero cũng có chung đánh giá âm ảm đó. Từ thuở thanh niên, Piero (mà sử sách gọi là *il Gottoso*, Piero Bệnh Gút) đã bị căn bệnh di truyền hành hạ, làm cho ông trong thời gian dài gần như là tù nhân trong chính ngôi nhà mình. Bệnh này không chỉ ảnh hưởng đến cơ thể mà còn cả tính khí ông. Kiến trúc sư Filarete đã viết trong bản phác thảo tiểu sử về người đứng đầu nhà Medici: “những ai mắc phải [bệnh gút] thường có kiểu khá là chua ngoa, bản gắt,” nhưng mặc dù “chẳng mấy người chịu thấu nỗi đau... [thì Piero] đã chịu đựng bằng sự kiên nhẫn tối đa.” Piero cũng không có phong thái gần gũi của cha mình, chính là tính bình dân từng khiến Cosimo được lòng các thành phần dân chúng bé mọn hơn trong thành phố. (Có lần một người thỉnh nguyện vì mong cải cách đạo đức đang xuống cấp trong thành phố nên đã xin Cosimo thông qua luật cấm linh mục đánh bạc, thì Cosimo có đầu óc thiết thực đáp lại: “Trước tiên hãy ngăn họ dùng xúc xắc gian lận đã.”) Ngược lại, Piero là người sành sỏi và có gu thẩm mỹ, không còn gì vui thích cho bằng lui về thư phòng mình ngắm nghía bộ sưu tập cầu kỳ tượng bán thân cổ, thủ bản xưa, đá quý hiếm.

Dân chúng phàn nàn vì việc hoạch định chính sách diễn ra trong dinh Medici kín cổng cao tường trên phố Via Larga, thay vì để tranh luận công khai tại Dinh Trưởng quan, bởi lẽ Piero bệnh tật thường buộc phải gặp các phụ tá tin cẩn bên bàn ăn gia đình hay trong buồng ngủ cá nhân. Một người thâm trầm kín đáo như vậy khó mà lôi cuốn được giới thương gia thực dụng của Florence, vì những người này tiếp cận chính trị bằng tinh thần cũng sôi nổi như khi họ bước chân vào các khu chợ thành phố, hăm hở bán mua, tranh cãi và gạ gẫm, hòng tranh thủ giành lợi thế, nhưng hơn hết là